

Werknemer civiel

Wanneer is deelname aan een pensioenregeling verplicht?

De vraag of werkgevers en werknemers verplicht moeten deelnemen aan een bedrijfstakpensioenfonds is van groot financieel belang. De uitleg van de soms pagina's tellende werkingssfeerbepaling is doorslaggevend. Op 31 januari 2014 oordeelde de Hoge Raad in het Adimec-arrest dat een bedrijf dat slechts op ondergeschikte onderdelen aan in casu metaalbewerking doet niet verplicht hoefde deel te nemen aan de pensioenregeling in de metaalsector.

Commentaar

Zo'n 76% van de werknemers met pensioen neemt deel aan een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds. Valt een werkgever onder de werkingssfeer, dan is de pensioenregeling verplicht voor werkgevers en werknemers. Op grond van de wet (artikel 4 Wet Bpf 2000) zijn de statuten en reglementen dan van toepassing. Dat geldt ook als de werkgever al een andere pensioenregeling heeft, inclusief een verzekeringscontract. Een ieder wordt geacht de wet te kennen. Dan is het handig om vast te stellen of de pensioenregeling verplicht is of niet. In de praktijk bestaat daarover veel onduidelijkheid. Daarover ging ook het Adimec-arrest.

Adimec is een bedrijf dat hightech camera's ontwikkelt, maakt en verkoopt voor medische toepassingen. Het bedrijf vordert een verklaring voor recht dat zij niet onder de werkingssfeer van de metalektro valt (zowel de cao als de

pensioenregeling). In de werkingssfeer van de metalektro staat het zogenaamde hoofdzakelijkheids criterium: Tot de Metalektro behoren (...) ondernemingen waarin, rekening houdende met het in de bedrijfstak geldende normale aantal arbeidsuren, (...), werkzaamheden worden verricht en waarin:

1. a. uitsluitend of in hoofdzaak het bedrijf van be- en/of verwerken van metalen wordt uitgeoefend, waaronder onder meer wordt verstaan: te het aanleggen, assembleren, construeren, demonteren (...) samenstellen, (...) vervaardigen (...) van metaal (...) of metalen apparaten, (...) alles in de ruimste zin des woords, zoals (...) instrumenten (waaronder optische apparaten), (...)."

Een percentage van het aantal werkzame uren of zelfs een specifiek aantal maandelijks uren van werknemers (bijvoorbeeld 1200) kan dan bepalen of een bedrijf onder de werkingssfeer valt. De uitleg van de werkingssfeerbepaling is dus cruciaal

om te bepalen of een werkgever (en zijn werknemers) verplicht moeten deelnemen aan een pensioenregeling. Volgens het Hof viel Adimec niet onder de werkingssfeer omdat samengevat het zwaartepunt van de activiteiten en de gewerkte uren bij Adimec lag op de productontwikkeling van nieuwe camera's. De metaalektro activiteiten waren volgens het hof beperkt tot de eindassemblage van de camera's. PME en de werkgevers-organisatie in de metaal ROM waren het daarmee niet eens en gingen in cassatie. De Hoge Raad laat het oordeel van het Hof in stand. Adimec valt niet onder de verplichtstelling. PME had zich nog beroepen op het Vector arrest. In dat arrest oordeelde de Hoge Raad op 24 februari 2012 nog dat die onderneming wel onder de werkingssfeer van de

metaalektro viel. Bij Vector waren er meerdere bedrijfsactiviteiten waardoor niet helder was of voldaan was aan het hoofdzakelijkheids criterium en wat de hoofdactiviteit was. De uren van personeel dat niet metaal bewerkte maar ondergeschikte diensten leverde ten behoeve van de bedrijfsactiviteiten (metaalbewerking) moest worden toegerekend. Anders gezegd: de uren van de receptioniste, in- en verkopers tellen mee voor zover die uren ten dienste staan aan de bedrijfsactiviteit. Is R&D bij Adimec dienstbaar aan metaalbewerking of is de eindassemblage van de ontwikkelde camera's leidend? Het oordeel van het Hof dat R&D de hoofdactiviteit was, laat de Hoge Raad als gezegd in stand. Het verschil tussen wel verplicht deelnemen (Vector) en niet verplicht deelnemen

is volgens mij dat metaalbewerking bij Adimec niet de hoofdactiviteit was en wel bij Vector. Dan valt er daarna niets meer toe te rekenen.

Conclusie

De vaststelling of een werkgever of werknemers verplicht moeten deelnemen aan een pensioenregeling is zeer belangrijk. Ook voor pensioenfondsen is het belang groot. Werknemers die na jaren blijken onder de werkingssfeer te vallen kunnen pensioenaanspraken claimen bij het pensioenfonds. Een pensioenuitvoerder kan zich niet of nauwelijks beroepen op verjaring (Hoge Raad 3 februari 2012). Blijkt later dat een werkgever onder de werkingssfeer valt, dan klopt het pensioenfonds bij hem aan. Doorslaggevend is en blijft de uitleg van de werkingssfeerbepaling. Een zorgvuldige redactie daarvan, vooraf en achteraf, is essentieel voor het pensioen van velen.

Prof. mr. drs. Mark Heemskerk

*Hoogleraar pensioenrecht Radboud Universiteit Nijmegen en advocaat
bij Omro. F. Blom Advocaten.*